EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 25.11.2020
COM(2020) 760 final

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

Kaikki irti EU:n innovointipotentiaalista
Teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva toimintasuunnitelma EU:n elpymisen ja palutumiskyvyn tueksi

1. EDESSÄ OLEVA HAASTE: MITEN EUROOPAN AINEETON PÄÄOMA SAADAAN TUKEMAAN ELPYMISTÄ JA PALAUTUMISKYKYÄ?

Aineettoman pääoman eri ilmenemismuodot, kuten keksinnöt, taide- ja kulttuuriteokset, tuotemerkit, ohjelmistot, tietotaito, liiketoimintaprosessit ja data ovat **nykypäivän talouden kulmakiviä**. Kahden viime vuosikymmenen aikana tällaisiin ”teollis- ja tekijänoikeustuotteisiin”[1] vuosittain tehtyjen investointien määrä EU:ssa on kasvanut 87 prosenttia, kun taas ”aineelliset” investoinnit (ilman kotitalouksien investointeja) ovat kasvaneet vain 30 prosenttia. Myös vuoden 2008 talouskriisi vaikutti huomattavasti vähemmän juuri aineettomiin hyödykkeisiin tehtyihin investointeihin[2].

Immateriaalioikeudet eli patentit, tavaramerkit, mallisuojat, tekijänoikeus ja lähioikeudet, maantieteelliset alkuperämerkinnät ja kasvinjalostajanoikeudet sekä liikesalaisuuksien suojaamisen säännöt auttavat yrittäjiä ja yrityksiä hyödyntämään taloudellisesti aineetonta omaisuuttaan. Nykypäivän taloudessa teollisuustuotteet ja -prosessit ovat yhä enemmän riippuvaisia teollis- ja tekijänoikeuksilla suojatuista osatekijöistä, ja immateriaalioikeuksien järkevästä hallinnoinnista onkin tullut olennainen osa jokaista onnistunutta liiketoimintastrategiaa. **Immateriaalioikeuksia voimakkaasti hyödyntävät toimialat** ovat EU:n taloudessa keskeisessä roolissa ja tuovat yhteiskuntaan **laadukkaita ja kestäviä työpaikkoja**. ”Immateriaalioikeusintensiiviset” toimialat tuottavat tällä hetkellä lähes 45 prosenttia Euopan bruttokansantuotteesta ja ylläpitävät suoraan lähes 30:ä prosenttia kaikista työpaikoista[3]. Monet **Euroopan teollisista ekosysteemeistä** eivät kykenisi menestymään ilman tehokasta teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa ja toimivia keinoja käydä kauppaa aineettomilla hyödykkeillä.

Immateriaalioikeudet ovat keskeinen voimavara globaalissa kilpailussa. Immateriaalioikeuksien rekisteröinnit ovat maailmanlaajuisesti kasvussa. Sama suuntaus on nähtävissä EU:ssa. Vuosina 2010–2019 myönnettyjen eurooppalaisten patenttien määrä kasvoi 58 000:sta noin 137 000:een, joskin kasvu ei ole yhtä voimakasta kuin muualla maailmassa, erityisesti Aasiassa, jossa taloudet ovat kovaa vauhtia kuromassa umpeen muun maailman etumatkaa teollis- ja tekijänoikeuksien synnyttämisessä.

EU:lla on kaikki keinot pysyä kilpailukykyisenä maailmanlaajuisessa kisassa teknologisesta johtoasemasta. Sillä on myös vankka immateriaalioikeusjärjestelmä. Esimerkiksi yhden luukun järjestelmän ansiosta samalla hakemuksella voi saada suojan tavaramerkille, mallille ja kasvilajikkeelle koko Euroopassa. Euroopassa myönnetyt patentit kuuluvat maailman laadukkaimpiin[4]. Eurooppalaiset innovaattorit ovat edelläkävijöitä vihreässä teknologiassa[5]. Globaalisti tarkasteltuna niillä on huomattava osuus vihreistä patenteista[6] ja erityisen vahvat teollis- ja tekijänoikeussalkut liittyen esimerkiksi ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, hiilen sidontaan ja varastointiin sekä vesi- ja jätehuoltoon[7]. Eurooppalaiset yritykset ovat johtavassa asemassa myös tietyissä digitaaliteknologioissa, kuten verkkoyhteyksien teknologiassa.

---

[1] SNA2008/ESA2010-standardien mukaisesti kansantalouden tilinpitojärjestelmissä sisällytetään ”henkisiin omaisuustuotteisiin” hyvin monenlaisia aineettomia asioita, kuten t&k, mineraalien etsintä, tietokoneohjelmistot ja tietokannat, viihde sekä kirjalliset ja taiteen alkuperäiskappaleet.

[2] ”Unlocking investment in intangible assets”, DG ECFIN discussion paper 047, toukokuu 2017.

[3] Intellectual property rights intensive industries and economic performance in the EU, EUIPO-EPO, 2019.

[4] ”Hidden treasures. Mapping Europe’s sources of competitive advantage in doing business”, D. Kalff, A. Renda, Centre for European Policy Studies (CEPS), Bryssel 2019, s. 59; ks. myös EPO quality report 2018.

[5] Euroopan teollisuuden tutkimus- ja kehitysinvestointien tulostaulu 2019.

[6] Yhteiskunnallisiin haasteisiin liittyvien patenttiyhteistyösopimukseen perustuvien hakemusten osuus. Ks. ilmasto- ja ympäristöosio raportissa ”Science, Research and Innovation Performance of the EU 2020”.

[7] Ks. ”Climate change mitigation technologies in Europe – evidence from patent and economic data”, EPO 2015.

Meidän on hyödynnettävä vahvuuksiamme paremmin päivittämällä tarpeen mukaan EU-järjestelmää ja ajamalla tarkoin suunniteltua immateriaalipolitiikkaa, joka auttaa yrityksiä hyödyntämään keksintöjään ja teoksiaan, mutta kuitenkin niin, että keksinnöt ja luomukset palvelevat koko taloutta ja yhteiskuntaa. Kekseliäisyyttä ja luovuutta on EU:ssa riittämiin, mutta meidän on maksimoitava kannustimet tämän potentiaalin hyödyntämiseksi, jotta **EU:n yritykset saadaan polulle kohti taloudellista elpymistä**[8] **ja Euroopan globaalia ympäristö- ja digijohtajuutta**.

Monia aikamme suurimmista **yhteiskunnallisista haasteista**, kuten vihreän siirtymän mahdollistaminen ja asianmukaisen terveydenhuollon takaaminen jokaiselle, **ei voida ratkaista ilman innovatiivisia ratkaisuja**. Esimerkiksi uusiutuvan energian ja vähähiilisen energian ekosysteemien kehittäminen riippuu huipputeknologian nopeasta kehittämisestä ja käyttöönotosta sekä datan kaltaisten kriittisten aineettomien hyödykkeiden tehokkaista jakamisvälineistä. Toimivan terveysalan ekosysteemin luominen Eurooppaan edellyttää läpinäkyvää aineettomaan omaisuuteen liittyvää kannustinjärjestelmää, joka edistää innovointia ja varmistaa kohtuuhintaisten lääkkeiden saatavuuden. Kulttuurialat ja luovat alat eivät voi menestyä ilman toimivaa tekijänoikeuksien suojaa[9].

Covid-19-kriisi on nostanut esiin EU:n riippuvuuden kriittisistä innovaatioista ja teknologioista ja muistuttanut Eurooppaa siitä, miten tärkeitä toimivat teollis- ja tekijänoikeussäännöt ovat kriittisten aineettomien hyödykkeiden nopealle käyttöönotolle. Teollis- ja tekijänoikeudet ja niiden rooli kilpailukykyisessä ja innovatiivisessa eurooppalaisessa lääketeollisuudessa ovat myös osa EU:n uutta lääkestrategiaa[10].

Teknologinen vallankumous – datatalous ja -yhteiskunta, tekoälyn käytön lisääntyminen, uusien teknologioiden, kuten lohkoketjujen, 3D-tulostuksen ja esineiden internetin (”IoT”) kasvava merkitys sekä uusien liiketoimintamallien, kuten alusta-, data- ja kiertotalouden, esiinnousu – tarjoaa ainutkertaisen tilaisuuden nykyaikaistaa ajatteluamme aineettoman omaisuuden suojaamisen suhteen. Viime vuosikymmeninä on edistytty merkittävästi aineettoman omaisuuden sisämarkkinoiden luomisessa. Tästä on koitunut EU:n taloudelle monia hyötyjä. Innovatiivisten ratkaisujen tuomiseksi yhteiskuntaan on olemassa monenlaisia keinoja[11]. Silti on olemassa vielä monia puutteita ja heikkouksia liittyen siihen, miten EU:n yritykset suojaavat aineetonta pääomaansa ja saavat sen kantamaan hedelmää eurooppalaisiin yhteiskuntiin.

Olemme yksilöineet **viisi haastetta**:

- Ensinnäkin on niin, että paljosta edistymisestä huolimatta **EU:n aineettoman omaisuuden järjestelmä on edelleen liian hajanainen** ja siinä käytettävät menettelyt ovat monimutkaisia ja kalliita ja joskus epäselviä.

Eurooppalaisiin patentteihin sovelletaan kalliita kansallisia validointimenettelyjä ja rinnakkaisia oikeusprosesseja useissa EU-maissa. Lääkkeiden kohdalla lisäsuojatodistuksen tarjoamaa suojaa voi saada vain kansallisella tasolla. Mallisuojaa ja maantieteellisten merkintöjen suojaa olisi parannettava. Kun teollis- ja tekijänoikeuksien suojaaminen edellyttää rekisteröintiä, yhden luukun palvelujen olisi oltava pääsääntö, ei poikkeus.

[8] Tutkimusten mukaan teollis- ja tekijänoikeuksia hyödyntävät pienet ja keskisuuret yritykset kasvavat nopeammin ja pärjäävät paremmin talouskriiseissä – High-growth firms and intellectual property rights, EUIPO-EPO, 2019.

[9] Lisäyksessä I on kaavio, jossa kuvataan teollis- ja tekijänoikeusintensiivisten toimialojen roolia eri ekosysteemeissä.

[10] COM(2020) 761.

[11] Esimerkiksi tavaramerkille, teollismallille tai kasvilajikkeelle voi nykyään saada suojan koko Euroopassa yhdellä ja samalla hakemuksella ja liikesalaisuuksien suojasta on olemassa yhteiset säännöt.

Digitalisaation edetessä on entistäkin tärkeämpää luoda digitaaliympäristöön tarkalleen oikein mitoitettu mallisuoja. Esimerkiksi 3D-tulostusteknologian sujuvan käyttöönoton varmistamiseksi tarvitaan selkeyttä 3D-tulostustiedostojen suojasta ja mallien yksityiskäytön rajoituksista. Tarvitaan selkeitä vastauksia uusiin kysymyksiin, kuten siihen, miten suojataan tekoälyn avulla kehitetyt tai toteutetut keksinnöt[12] ja kuinka varmistetaan, että epäoikeudenmukaiset tai liian rajoittavat teollis- ja tekijänoikeuskäytännöt eivät estä korjaamista ja uudelleenkäyttöä[13]. Samalla meidän on paremmin hyödynnettävä tekoälyn ja lohkoketjuratkaisujen kaltaisten uusien teknologioiden potentiaalia parantaa immateriaalioikeuksien suojajärjestelmiemme toimivuutta.

- Toiseksi on todettava, että liian monet yritykset, **erityisesti pk-yritykset**, ja liian monet tutkijat **eivät hyödynnä täysimääräisesti** teollis- ja tekijänoikeuksien suojan tarjoamia mahdollisuuksia.

Vain 9 prosenttia EU:n pk-yrityksistä on rekisteröinyt teollis- tai tekijänoikeuksia. Rekisteröinnit ovat vähentyneet nykyisessä kriisissä, mikä heikentää yritysten kilpailukykyä ja kriisivalmiutta. Tuore analyysi osoittaa, että pk-yritysten haluttomuus käyttää teollis- ja tekijänoikeuksia johtuu suurelta osin tiedon puutteesta[14], ja kun oikeuksia käytetään, järjestelmää pidetään liian kalliina, monimutkaisena ja vaikeakäyttöisenä.

Sen lisäksi, että pk-yritykset hakevat heikosti suojaa oikeuksilleen, ne eivät myöskään ota oikeuksista täyttä kaupallista hyötyä. Rahoitusanalyytikot ja sijoittajat pitävät aineetonta omaisuutta yrityksen arvon kannalta keskeisenä tekijänä ja osoituksena yrityksen teknologisista ja kasvuvalmiuksista. Tietointensiiviset pk-yritykset, jotka hakevat toiminnalleen rahoitusta, eivät kuitenkaan useinkaan noudata asianmukaisia teollis- ja tekijänoikeusstrategioita, jotka auttaisivat niitä arvottamaan aineetonta pääomaansa. Rahoitusalalle patentin tai tavaramerkin valuaatio on ratkaisevan tärkeä tekijä, koska lainanantaja tai sijoittaja on pääasiassa kiinnostunut kohteen rahallisesta arvosta[15], ei niinkään varsinaisesta monopolioikeudesta.

Järkevää teollis- ja tekijänoikeuksien hallintaa tarvitaan myös tukemaan t&k-tulosten arvottamista ja hyödyntämistä Euroopassa. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että vaikka 26 prosenttia tekoälyä käsittelevistä korkean lisäarvon tutkimusjulkaisuista tulee Euroopasta, vain neljä kolmestakymmenestä (13 %) eniten tekoälypatentteja hakeneesta henkilöstä ja 7 prosenttia maailmanlaajuisesti tekoälypatentointiin liittyvistä yrityksistä on eurooppalaisia[16].

- Kolmanneksi on selvää, että **keinot, joilla helpotetaan oikeuksien käyttöä** (ja näin mahdollistetaan teknologioiden parempi käyttöönotto ja leviäminen), **eivät ole riittävän kehittyneitä**.

Covid-19-kriisi on nostanut esiin riippuvuutemme kriittisistä innovaatioista ja teknologioista, erityisesti terveydenhuollossa. EU:n olisi edelleen kehitettävä keinoja, joilla se voi tuoda tällaisia innovaatioita ja teknologioita saataville silloin kuin niitä tarvitaan ja niin, että investoijat kuitenkin saavat oikeudenmukaisen tuoton panostuksilleen.

---

[12] Kehityssuuntia koskeva tutkimus julkaisussa Artificial Intelligence – Challenges to the IPR framework, IVIR:n ja JIPP:n tutkimus, marraskuu 2020.

[13] Ks. asiaa koskevat vaatimukset lokakuussa 2019 hyväksytyissä ekosuunnitteluvaatimuksia koskevissa täytäntöönpanoasetuksissa C(2019) 2120-7, C(2019) 5380, C(2019) 6843.

[14] Pk-yritykset, joilla ei ollut teollis- tai tekijänoikeuksia, ilmoittivat tiedonpuutteen tärkeimmäksi syyksi sille, että ne eivät olleet rekisteröineet oikeuksia (38 prosenttia vastanneista). Intellectual property SME scoreboard, EUIPO 2019.

[15] Sen tarkoituksena on usein myydä tai lisensoida patentti tai tavaramerkki ja muuntaa näin aineeton omaisuus rahaksi.

[16] Report Science, Research and Innovation Performance of the EU 2020.

Essentiaalipatenttien lisensointi on usein hankala ja hintava harjoitus sekä patentinhaltijoille että teknologian toteuttajille. Essentiaalipatenttien merkityksen kasvaessa (esimerkiksi 5G-teknologian perustaan liittyy yli 95 000 yksittäistä patenttia ja patenttihakemusta[17]) tarvitaan paljon selkeämpää ja ennustettavampaa järjestelmää, joka kannustaa vilpittömässä mielessä käytäviin neuvotteluihin pikemminkin kuin oikeusriitoihin.

Erilaisen datan jakaminen käy monilla toimialoilla entistä tärkeämmäksi, mutta teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmän vaikutukset datan jakamiseen kaipaavat vielä selvennystä.

- Neljäntenä haasteena on se, että jatkuvista pyrkimyksistä huolimatta **väärennökset ja piratismi kukoistavat edelleen**, myös digitaaliteknologiaa hyödyntämällä.

Väärennettyjä ja laittomasti valmistettuja tuotteita tuodaan EU:hun peräti 121 miljardin euron arvosta. Tämä on 6,8 prosenttia EU:n kaikesta tuonnista vuonna 2016 (5 prosenttia vuonna 2013)[18]. Vuosittain tämä aiheuttaa suoraan 50 miljardin euron myynnin menetyksen ja suoraan myös 416 000 työpaikan menetyksen[19]. Liikesalaisuuksien varastaminen tietomurroilla aiheuttaa EU:ssa arviolta 60 miljardin euron tappiot[20].

- Viidentenä haasteena on, että **peli ei ole globaalilla tasolla reilua** ja EU:n yritykset joutuvat usein alakynteen maailmalla toimiessaan.

Tietyt EU:n ulkopuoliset maat eivät suojaa teollis- ja tekijänoikeuksia riittävästi, usein EU:n yritysten vahingoksi. **EU:n on tartuttava mahdollisuuteensa toimia globaalina normien asettajana.** Sen on entistä tiukemmin puututtava väärinkäytöksiin, kuten vilpillisiin teollis- ja tekijänoikeuksien rekisteröinteihin ja muihin teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisen vinoutumiin. Ennen kaikkea sen olisi näytettävä esimerkkiä: kehitettävä nykytiedon perusteella parhaita sääntelyratkaisuja maailmanlaajuisiin kysymyksiin, kuten essentiaalipatenttien lisensointiin ja datan jakamisen periaatteisiin,

Näihin viiteen haasteeseen vastaamiseksi tässä toimintasuunnitelmassa yksilöidään jäsenvaltioilta ja sidosryhmiltä kerättyjen näkemysten pohjalta[21] **viisi keskeistä alaa**, joilla ehdotetaan erityistoimia:

- päivitetään aineettoman omaisuuden suojajärjestelmä,
- luodaan kannustimia aineettoman omaisuuden hyödyntämiseen ja käyttöönottoon, etenkin pk-yrityksissä,
- helpotetaan aineettoman omaisuuden saatavuutta ja jakamista niin, että investoinneille taataan oikeudenmukainen tuotto,
- parannetaan teollis- ja tekijänoikeuksien suojan valvontaa ja
- edistetään reilun pelin periaatteita globaalilla tasolla.

2. PAREMPI SUOJA AINEETTOMALLE OMAISUUDELLE

Ensinnäkin on **varmistettava, että EU:n innovaattoreiden saatavilla on nopeita, toimivia ja kohtuuhintaisia suojakeinoja.** Tätä varten on vielä puututtava jäljellä olevaan

[17] Fact finding study on patents declared to the 5G standard, IPlytics, 2020.
[18] Trends in Trade in Counterfeit and Pirated Goods, OECD ja EUIPO, 2019.
[19] Status Report on IPR infringement, EUIPO, 2020: vuotuiset keskiarvot, 2013–2017.
[20] The scale and impact of industrial espionage and theft of trade secrets through cyber, 2018.
[21] Tämä toimintaohjelma perustuu etenemissuunnitelmasta saatuun palautteeseen, jäsenvaltioilta ja sidosryhmiltä kirjallisesti ja tulevaa aineettoman omaisuuden politiikkaa käsitelleissä konferensseissa suullisesti saatuun palautteeseen sekä kohdennettuihin keskusteluihin Euroopan parlamentissa ja neuvostossa.

hajanaisuuteen ja yksinkertaistettava kokonaisuutta. Meidän on myös varmistettava, että säännöstö vastaa täysin uuden vihreän ja digitaalisen talouden tarpeita.

Tämä taas edellyttää **yhtenäistä patenttijärjestelmää**. Sillä luodaan yrityksille yhden luukun palvelu, joka huomattavasti yksinkertaistaa patentointia EU:ssa, lisää läpinäkyvyyttä ja helpottaa lisensointia. Yhtenäispatentin (joka kattaa enimmillään 25 jäsenvaltiota)[22] saaminen ja hallussapito tyypillisen ajan tulee maksamaan noin 10 000 euroa eli lähes kuusi kertaa vähemmän kuin vastaava suoja nykyään. Lisäksi keskitetty riidanratkaisu uudessa yhdistetyssä patenttituomioistuimessa lisää oikeusvarmuutta ja välttää rinnakkaiskäsittelyt useammassa jäsenvaltiossa, mikä alentaa huomattavasti oikeudenkäyntikuluja. Yhtenäispatenttijärjestelmä tuleekin olemaan tärkeä väline EU:n teollisuuden elpymisessä erityisesti uusiutuvan energian, elektroniikan, ilmailu-, avaruus- ja puolustusteollisuuden sekä liikenteen ekosysteemeissä.

Viimeinen puuttuva vaihe yhtenäispatenttijärjestelmän toteutuksessa on ollut yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen ratifiointi Saksassa. Nyt ratifiointi on tullut mahdolliseksi Saksan perustuslakituomioistuimen hiljattain tehdyn päätöksen[23] myötä. Kun ratifiointiprosessi on saatettu loppuun, komissio pyrkii yhdessä Euroopan patenttiviraston (EPO) ja jäsenvaltioiden kanssa saamaan yhtenäispatenttijärjestelmän toimintaan sopimuksessa mukana olevien jäsenvaltioiden kesken[24]. Tämä kannustaa toivottavasti myös muita jäsenvaltioita liittymään uuteen järjestelmään.

Patentteihin liittyvät tiiviisti **lisäsuojatodistukset**, jotka pidentävät sellaisten lääkkeiden ja kasvinsuojelutuotteiden suojaa, joille on tehtävä pitkällisiä kliinisiä kokeita ja joilta edellytetään mittavia markkinalupaprosesseja. Vuonna 2019 otettiin käyttöön ”valmistuspoikkeus”[25] ja komissio on hiljattain saanut valmiiksi lisäsuojatodistusjärjestelmän yksityiskohtaisen arvioinnin[26]. Arviointi osoittaa, että vaikka järjestelmä on edelleen tarkoituksenmukainen, sen toteutus jäsenvaltioissa on hajanaista. Tämän aiheuttaa tehottomuutta ja vähentää läpinäkyvyyttä ja ennustettavuutta, mistä taas kärsivät innovoijat ja rinnakkaisvalmisteiden tuottajat, ja viime kädessä potilaat. Komissio selvittää parhaillaan tapoja korjata näitä puutteita. Tässä yhteydessä pohditaan muun muassa mahdollisuutta ottaa käyttöön yhtenäinen mekanismi lisäsuojatodistusten myöntämiselle ja/tai luoda yhtenäinen lisäsuojatodistusnimike.

Euroopan uuden lääkestrategian yhteydessä komissio tarkastelee myös tiiviisti tapoja, joilla voitaisiin edelleen optimoida kannustimia ja hyötyjä ja siten edistää innovaatioita, vastata tarpeisiin ja tukea kohtuuhintaisuutta varmistamalla lääkkeiden nopea markkinoille saanti ja keskeytymätön tarjonta, myös rinnakkaisvalmisteiden ja biosimilaarien osalta. Tämän alan innovaatioiden pitäisi vastata tarpeita ja tulla kaikkien sellaisten potilaiden saataville, joille

[22] Yhtenäispatenttijärjestelmä pannaan täytäntöön tiiviimmällä yhteistyöllä, johon osallistuu 25 jäsenvaltiota (kaikki EU:n jäsenvaltiot Espanjaa ja Kroatiaa lukuun ottamatta).

[23] Määräys 13. helmikuuta 2020, 2 BvR 739/17, julkaistu 20. maaliskuuta 2020.

[24] Saksan ratifioinnin lisäksi tarvitaan vielä jäsenvaltioiden hyväksyntä väliaikaisen soveltamisen aloittamiselle. Tämän ansiosta tuomioistuimen institutionaalinen ja käytännön rakenne saadaan valmiiksi ennen yhtenäispatenttijärjestelmän koko toiminnan käynnistämistä. Yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä annetun asetuksen (EU) N:o 1257/2012 mukaisesti myös komission ja EPOn on tehtävä sopimus, jossa määrätään tiiviistä yhteistyöstä yhtenäispatenttijärjestelmän käytännön toiminnassa. Yhdistyneen kuningaskunnan EU-eron ei odoteta haittaavan yhtenäispatenttijärjestelmän käynnistämistä.

[25] Asetus (EU) 2019/933 lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annetun asetuksen (EY) N:o 469/2009 muuttamisesta.

[26] Evaluation of the EU Supplementary Protection Certificate system – SWD/2020/8508.

niistä voi olla hyötyä. Samalla komissio tarkastelee myös harvinais- ja lastenlääkkeisiin sovellettavaa järjestelmää[27] ja ns. Bolar-poikkeusta[28].

EU:n tavaramerkkilainsäädännön onnistuneen uudistuksen jälkeen[29] komissio **tarkistaa EU:n mallisuojalainsäädäntöä**. Tavoitteena on parantaa kohtuuhintaisen mallisuojan saatavuutta EU:ssa. Tämä on erityisen tärkeää tekstiili-, huonekalu- ja elektroniikkaekosysteemeille. Samalla halutaan varmistaa, että myös mallisuoja tukee nykyistä paremmin siirtymää vihreään ja digitaaliseen talouteen. Muotoilu tekee tuotteesta houkuttelevan, ja hyvin muotoiltu ja suunniteltu tuote antaa sen valmistajalle huomattavaa kilpailuetua. EU:n mallisuojalainsäädännön[30] hiljattain tehdyn arvioinnin[31] mukaan järjestelmä toimii kyllä EU:ssa yleisesti ottaen hyvin, mutta siinä on edelleen puutteita. Rekisteröintimenettelyt ovat osittain vanhanaikaisia ja joissain tapauksissa tarpeettoman byrokraattisia. Uusien mallityyppien (esim. animaationa toteutetut mallit, graafiset käyttöliittymät) suoja ei ole riittävän selkeä. Mallisuojaoikeuksien laajuuden epäselvyys aiheuttaa myös ongelmia, etenkin 3D-tulostuksen käytön lisääntyessä tai kun mallisuojaoikeuksia valvotaan suhteessa EU:n kautta kulkeviin oikeuksia rikkoviin tuotteisiin. Lisäksi koska monimutkaisten tuotteiden korjaamisessa tarvittavien komponenttien ja varaosien mallisuoja on yhdenmukaistettu vain osittain, taloudellisesti erittäin merkittävät varaosamarkkinat ovat edelleen hyvin pirstoutuneita, mikä vääristää vakavasti markkinoita ja hidastaa siirtymistä kestävämpään talouteen.

Eurooppa tarvitsee myös **uuden lähestymistavan maantieteellisten merkintöjen suojaan**. Maantieteelliset merkinnät ovat tuotenimiä, jotka linkittyvät luonnonympäristöön ja paikallisten tuottajien taitotietoon. Ne ovat osa Euroopan kulttuuriperintöä ja edistävät osaltaan maatalouselinkeinojen sosiaalista, ekologista ja taloudellista kestävyyttä[32]. Maantieteellisillä merkinnöillä on maatalousalalle merkittävää taloudellista arvoa. Vuonna 2017 EU:n maantieteellisillä merkinnöillä suojattujen maatalouselintarvikkeiden ja juomien myyntiarvo oli EU:ssa 74,76 miljardia euroa, eli 7 prosenttia Euroopan elintarvike- ja juomasektorin kokonaismyynnistä. Niiden osuus EU:n maatalouselintarvikkeiden kokonaisviennistä on 15,5 prosenttia, ja suojatuilla tuotenimillä on myös suurempi myyntipreemio[33]. Potentiaalia on kuitenkin vielä käyttämättä. Nykyiset suoja- ja valvontasäännöt voisivat olla täsmällisempiä, ja jäsenvaltioiden ja komission rooleja rekisteröintiprosessissa voitaisiin hyödyntää paremmin. Lisäksi erityyppisille maataloustuotteille on olemassa erilaisia merkintäjärjestelmiä. Meneillään olevan arvioinnin[34] pohjalta komissio aikoo tarkastella tapoja **vahvistaa, nykyaikaistaa, sujuvoittaa ja valvoa tehokkaammin maataloustuotteiden, elintarvikkeiden, viinien ja väkevien alkoholijuomien maantieteellisiä merkintöjä**[35].

---

[27] Euroopan uusi teollisuusstrategia, COM(2020) 102 final, s.14; ”Lääkkeet – turvalliset ja kohtuuhintaiset lääkkeet (uusi EU-strategia)”.

[28] Bolar-poikkeus on erityisesti lääkkeiden kannalta merkityksellinen puolustautumiskeino patenttiloukkauksia vastaan. Sen mukaan kolmas osapuoli voi käyttää patentoitua keksintöä rajoitetun ajan ennen patentin voimassaoloajan päättymistä yksinomaan tutkimus- ja testaustarkoituksiin ja saadakseen vaaditut lakisääteiset hyväksynnät.

[29] Euroopan parlamentti hyväksyi tavaramerkkilainsäädännön uudistuspaketin 15. joulukuuta 2015: https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/intellectual-property/trade-mark-protection_en

[30] Direktiivi 98/71/EY mallien oikeudellisesta suojasta ja neuvoston asetus (EY) N:o 6/2002 yhteisömallista.

[31] Kertomus mallisuojaa koskevan EU:n lainsäädännön arvioinnista.

[32] Ks. komission ”Pellolta pöytään” -strategia, jolla pyritään vahvistamaan maantieteellisten merkintöjen kriteerejä kestävän kehityksen näkökulmasta.

[33] Evaluation of GIs and Traditional Specialities Guaranteed protected in the EU, 2019.

[34] Evaluation of GIs and Traditional Specialities Guaranteed protected in the EU, 2019.

[35] Maataloustuotteiden, elintarvikkeiden, viinien ja väkevien alkoholijuomien maantieteellisiä merkintöjä koskevan EU:n järjestelmän tarkistaminen (kuuleminen alustavaa vaikutustenarviointia varten).

Vain joissakin jäsenvaltioissa on tällä hetkellä voimassa säännöt, joilla varmistetaan maantieteellisten merkintöjen suoja muille kuin maataloustuotteille (kuten käsiteollisuustuotteille). EU:n tasolla ei ole tällä hetkellä käytössä yhtenäistä mekanismia tällaisten muiden kuin maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojaamiseksi. Tällaiset tuotteet ovat usein tärkeä osa paikallista identiteettiä, tukevat matkailua, ylläpitävät ainutlaatuisia taitoja ja luovat työpaikkoja. Hiljattain tehty tutkimus[36] osoittaa, että yhdenmukaistettu järjestelmä tällaisille ei-maataloustuotteille hyödyttäisi EU:n taloutta. Se toisi kuluttajille paremmin näkyville tietoa tällaisten tuotteiden aitoudesta. Se auttaisi tuottajia pysymään mukana kilpailussa ja tekemään yhteistyötä pienillä erikoismarkkinoilla, sekä auttaisi vähemmän kehittyneitä alueita[37]. Näistä syistä komissio harkitsee osana maantieteellisten merkintöjen kokonaisuudistusta ja mahdollisten kustannusten ja hyötyjen perinpohjaisen arvioinnin perusteella mahdollisuuksia luoda **tehokas ja läpinäkyvä EU:n maantieteellisten merkintöjen suojajärjestelmä myös muille kuin maataloustuotteille**. Näin EU voisi saada täyden hyödyn myös alkuperä- ja maantieteellisten merkintöjen kansainvälisestä järjestelmästä[38]. Yleisesti ottaen se antaisi enemmän etumatkaa, kun EU:n maantieteellisten merkintöjen tunnustamista pyritään edistämään maailmanlaajuisesti.

Myös **yhteisön kasvinjalostajanoikeusjärjestelmä** on tärkeässä asemassa EU:n taloudessa. Kasvinjalostajan oikeuksia koskeva toimiva järjestelmä kannustaa jalostajia kehittämään uusia lajikkeita ja auttaa siten Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Komissio tulee jatkossakin **seuraamaan järjestelmän asianmukaista käyttöä ja pyrkii tekemään lisäparannuksia, jos tarvetta ilmenee**.[39] Vuonna 2011 valmistuneessa kasvinjalostajalainsäädännön arvioinnissa todettiin, että kokonaisuudessaan hyvin toimiva järjestelmä olisi pidettävä toiminnassa, mutta siihen tarvittaisiin muutamia tarkoin kohdennettuja muutoksia. Tätä päätelmää tukevat sittemmin todetut puutteet[40], joihin olisi arvioinnin jälkeen puututtava lainsäädännön kohdennetussa tarkistuksessa keskipitkällä aikavälillä.

Edellä mainittujen uudistusten lisäksi komissio aikoo yhdessä sidosryhmien ja alan virastojen kanssa selvittää mahdollisuuksia **käyttää uusia teknologioita**, kuten tekoälyä ja lohkoketjuteknologiaa, **aineettoman pääoman suojajärjestelmiemme toimivuuden lisäparannuksiin**. Uudet teknologiat voivat auttaa suojaamaan aineetonta pääomaa[41], parantaa läpinäkyvyyttä, mahdollistaa lisenssimaksujen sujuvamman jakautumisen[42] ja tehostaa väärennösten ja piratismin torjuntaa. Jotta uusista teknologioista saataisiin täysi hyöty irti ja niiden käyttöönottoa saataisiin lisättyä, komissio kannustaa **alan toimijoita vuoropuheluun**, josta saataisiin tärkeää tietoa monien tämän alan meneillään olevien aloitteiden tueksi.

Myös digitaalinen vallankumous edellyttää **pohdintaa siitä, mitä on suojattava ja miten**. **Tekoälyteknologiat** luovat uusia teoksia ja keksintöjä. Joissain tapauksissa, kuten kulttuurialalla, ”keksivien koneiden” käytöstä voi tulla yleinen käytäntö. Tästä nousee esiin

[36] Economic aspects of geographical indication protection at the EU level for non-agricultural products, 2020.
[37] Tarkemmin sanottuna EU:n laajuinen maantieteellisten merkintöjen suoja muille kuin maataloustuotteille voisi pitkällä aikavälillä lisätä EU:n sisäistä kauppaa noin 4,9–6,6 prosentilla verrattuna EU:n nykyiseen sisäiseen vientiin (37,6–50 miljardia euroa). Ennusteiden mukaan yhtenäinen järjestelmä voisi parantaa alueellista työllisyyttä 0,12–0,14 prosenttia ja EU:hun voisi kokonaisuudessaan syntyä 284 000 – 338 000 uutta työpaikkaa. Ks.Geographical indications for non-agricultural products. Cost of non-Europe report, 2019.
[38] Perustuu Maailman henkisen omaisuuden järjestön WIPOn ylläpitämään alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen kansainvälistä rekisteröintiä koskevaan ns. Lissabonin järjestelmään.
[39] Intellectual property rights intensive industries and economic performance in the EU, EUIPO-EPO, 2019.
[40] Puutteita on yksilöity erityisesti sidosryhmien kannanotoissa, Euroopan unionin tuomioistuimen päätösten analysoinnissa ja toimielinten välisten työryhmien suosituksissa.
[41] Esimerkiksi nopeuttamalla hakemuksille tehtäviä uutuustutkimuksia sekä rekisteröintiprosesseja.
[42] Tekijänoikeuden metatiedot sekä oikeuksien omistajasta että lisensoinnista.

kysymys siitä, millaista suojaa tulisi antaa tuotteille, jotka on luotu tekoälyn avulla. Keskustelua tekoälyn vaikutuksista teollis- ja tekijänoikeuksiin käydään niin Euroopassa kuin maailmanlaajuisestikin (ks. jakso 6). Juuri julkaistussa selvityksessä[43] korostetaan tarvetta erottaa toisistaan tekoälyn avulla luodut keksinnöt ja teokset ja tekoälyn kokonaan itse luomat keksinnöt ja teokset. Tekoälyn itsenäisesti luomat keksinnöt ja teokset ovat toistaiseksi enimmäkseen tulevaisuutta, mutta komissio katsoo kuitenkin, että tekoälyjärjestelmiä ei pitäisi pitää tekijöinä tai keksijöinä. Tätä tukee myös EPOn Dabus-asiassa ottama kanta[44]. Selvitys osoittaa myös, että EU:n nykyinen teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmä ja Euroopan patenttisopimus näyttäisivät yleisesti ottaen kykenevän vastaamaan tekoälyavusteisista keksinnöistä ja teoksista aiheutuviin haasteisiin. Yhdenmukaistamisessa on kuitenkin vielä puutteita[45] ja parannuskohteitakin on jäljellä[46]. Nämä olisi ratkaistava, jotta Eurooppa pääsisi menestymään tekoälyn huippuosaamisessa. Aluksi komissio aikoo kartoittaa ja analysoida kaikki kysymykset käyden asiasta keskusteluja eri sidosryhmien kanssa. Edellä mainittu alan toimijoiden vuoropuhelu voisi auttaa tässä yhteydessä.

Komissio aikoo yhteistyössä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa **varmistaa, että sääntöjä noudatetaan johdonmukaisesti ja parhaalla mahdollisella tavalla**.

Tekijänoikeuksien alalla komissio keskittyy tukemaan EU:n tekijänoikeuspuitteiden nykyaikaistamisesta hiljattain hyväksytyn kahden direktiivin[47] oikea-aikaista ja tarkoituksenmukaista täytäntöönpanoa. Tässä on erittäin tärkeässä asemassa tekijänoikeusdirektiivin 17 artiklan täytäntöönpano. Artiklassa säädetään siitä, miten tekijänoikeuksien alaista sisältöä voidaan käyttää sisällönjakoalustoilla, joilla sisältöä järjestelmään lataavat käyttäjät itse. Komissio on erittäin laajasti kuullut eri tahojen näkemyksiä tämän artiklan soveltamisesta. Tämän perusteella komissio aikoo piakkoin antaa jäsenvaltioiden tueksi ohjeistusta. EU:n nykyisiin tekijänoikeuspuitteisiin liittyen komissiossa on tekeillä myös useita uudelleenarviointiraportteja, joista säädetään useiden EU:n tekijänoikeussäädösten, kuten suoja-aikadirektiivin, oikeuksien kollektiivisesta hallinnoinnista annetun direktiivin, ns. Marrakesh-direktiivin ja siirrettävyysasetuksen[48], uudelleentarkastelulausekkeissa..

---

[43] Kehityssuuntia koskeva tutkimus julkaisussa Artificial Intelligence – Challenges to the IPR framework, IVIR:n ja JIPP:n tutkimus, marraskuu 2020.

[44] Vuonna 2018 EPOlle jätettiin kaksi tähän liittyvää eurooppapatenttihakemusta. Molemmissa nimettiin keksijäksi ”DABUS”-kone. EPO hylkäsi molemmat patenttihakemukset. EPO katsoi, että eurooppapatentissa nimetyn keksijän on oltava luonnollinen henkilö. EPO totesi, että näyttäisi olevan kansainvälinen normi tulkita ”keksijän” viittaavan luonnolliseen henkilöön. Hakija on valittanut päätöksistä.

[45] Selvityksessä nostettiin esiin muun muassa se, että tekijyyden ja tekijänoikeuden omistajuuden sääntöjä ei ole yhdenmukaistettu. Tämä voi johtaa kansallisella tasolla erilaisiin ratkaisuihin tekoälyavusteisten teosten kohdalla.

[46] Selvityksessä annetaan suosituksia esimerkiksi siitä, miten patenttioikeuden käsitteitä, kuten ”keksinnöllisyys” ja ”tiedonantovelvollisuus” voitaisiin soveltaa tekoälyavusteisiin keksintöihin.

[47] Direktiivi (EU) 2019/790 tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla ja direktiivien 96/9/EY ja 2001/29/EY muuttamisesta; direktiivi (EU) 2019/789 lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden tiettyihin verkkolähetyksiin ja televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähetyksiin sovellettavien tekijänoikeuden ja lähioikeuksien käyttämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja neuvoston direktiivin 93/83/ETY muuttamisesta. Jäsenvaltioiden on saatettava nämä direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöään 7. kesäkuuta 2021 mennessä.

[48] Direktiivi 2011/77/EU tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suojan voimassaoloajasta annetun direktiivin 2006/116/EY muuttamisesta; direktiivi 2014/26/EU tekijänoikeuden ja lähioikeuksien kollektiivisesta hallinnoinnista sekä usean valtion alueen kattavasta musiikkiteosten oikeuksien lisensioinnista verkkokäyttöä varten; direktiivi (EU) 2017/1564 tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla suojattujen tiettyjen teosten ja muun aineiston tietyistä sallituista käyttötarkoituksista sokeiden, heikkonäköisten tai muulla tavoin lukemisesteisten hyväksi; asetus (EU) 2017/1128 verkkosisältöpalvelujen rajat ylittävästä siirrettävyydestä.

Biotekniikkadirektiivin[49] soveltaminen on avainasemassa nopeasti kehittyvien biotekniikkamarkkinoiden kannalta. Biotekniikkapatentit luovat ratkaisevan tärkeitä kannustimia, mutta niitä tulisi myöntää perustelluissa tapauksissa. Biotekniikkadirektiivi tarjoaa tässä mielessä tasapainoiset puitteet, joiden soveltamista komissio tulee seuraamaan tarkkaan[50].

Parantaakseen teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa EU:ssa komissio aikoo:

- tukea **yhtenäispatenttijärjestelmän** nopeaa käyttöönottoa, jotta patenttisuojalle ja patenttivalvonnalle saadaan koko EU:n kattava yhden luukun palvelu (2021),
- optimoida **lisäsuojatodistusjärjestelmää**, jotta siitä saadaan läpinäkyvämpi ja tehokkaampi (2022, ensimmäinen neljännes),
- nykyaikaistaa EU:n **mallisuojalainsäädäntöä** niin, että sen käytettävyys paranee ja se tukee paremmin siirtymää digitaaliseen ja vihreään talouteen (2021, viimeinen neljännes),
- vahvistaa **maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen** järjestelmää toimivammaksi ja harkita vaikutustenarvioinnin pohjalta, onko syytä ehdottaa EU:n suojajärjestelmää myös **muiden kuin maataloustuotteiden maantieteellisille merkinnöille** (2021, viimeinen neljännes),
- arvioida **kasvilajikkeita koskevaa lainsäädäntöä** (2022, viimeinen neljännes).

3. AINEETTOMAN OMAISUUDEN TEHOKKAAN HYÖDYNTÄMISEN JA KÄYTTÖÖNOTON EDISTÄMINEN, ETENKIN PK-YRITYKSISSÄ

Vaikka toimivat aineettoman omaisuuden strategiat voivat usein olla kasvun katalysaattori, eurooppalaiset innovaattorit ja teosten luojat jättävät mahdollisuudet usein hyödyntämättä. Tämä heikentää ratkaisevasti EU:n innovointikapasiteettia ja kykyä vahvistaa häiriönsietokykyä talouden keskeisillä aloilla. Euroopan olisi kyettävä paremmin hyödyntämään arvoa, jota syntyy eurooppalaisten yritysten jatkuvasti luomasta, kehittämästä ja jakamasta tietämyksestä auttamalla niitä hallinnoimaan aineetonta omaisuuttaan aktiivisemmin sekä helpottamalla pääoman ja rahoituksen saantia.

Näiden mahdollisuuksien hyödyntämiseksi komissio aikoo ryhtyä seuraaviin toimenpiteisiin:

- Lyhyellä aikavälillä tarjotaan yhdessä EUIPOn kanssa covid-19-kriisistä kärsineille pk-yrityksille taloudellista tukea eli **”IPR-arvoseteleitä”**, jotka auttavat niitä hallinnoimaan teollis- ja tekijänoikeussalkkujaan. Järjestelyn budjetti yhdeksi vuodeksi on 20 miljoonaa euroa[51] ja se on määrä saada toimintaan 1. tammikuuta 2021 alkaen. Siitä korvataan osittain kustannuksia, joita aiheutuu tavaramerkki- ja mallisuojarekisteröinneistä sekä aineetonta omaisuutta koskevista selvityksistä (ns. ”IP scan” eli ammattilaisen tekemä selvitys yrityksen aineettomasta omaisuudesta ja joitakin alustavia neuvoja siitä, miten kyseistä omaisuutta hallinnoidaan strategisesti).

[49] Direktiivi 98/44/EY bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta.
[50] Erityisesti jotta voidaan varmistaa bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/44/EY tietyistä artikloista 3. marraskuuta 2016 annetun komission tiedonannon täysimääräinen noudattaminen. Myös parlamentti ja neuvosto ovat antaneet tukensa tälle tiedonannolle. Siinä selvennetään, että olennaisesti biologisilla menetelmillä aikaansaatuja tuotteita ei voi patentoida.
[51] COSME-ohjelmasta ja rahoitettu pääasiassa EUIPOn ylijäämästä.

- Samalla Horisontti Eurooppa -puiteohjelmassa tarjotaan räätälöityä **teollis- ja tekijänoikeusneuvontaa**[52], joka auttaa innovatiivisia yrityksiä tutkimus- ja innovointiprosessin eri vaiheissa. Komissio tarkastelee myös mahdollisuuksia laajentaa teollis- ja tekijänoikeusneuvonta muihin EU:n tutkimus- ja investointiohjelmiin, myös InvestEU-ohjelman neuvontakeskukseen. Valitulle joukolle erityisen innovatiivisia yrityksiä komissio yhdistää strategista neuvontaa rahoitustukeen teollis- ja tekijänoikeussalkkujen[53] kehittämiseksi.

- Laajemmin ottaen komissio aikoo yhteistyössä EUIPOn kanssa tarjota aineettoman omaisuuden suojaamiseen liittyvää tiedotusta ja neuvontaa yhden luukun periaatteella[54]. EUIPO[55] kehittää alustan, **Euroopan teollis- tekijänoikeuksien tietokeskuksen**, joka linkitetään sisämarkkinoiden yhteiseen digitaaliseen palveluväylään ja tarjoaa pääsyn kaikkeen tarvittavaan tietoon oikeuksien suojaamisen muodollisuuksista sekä niihin liittyvistä palveluista (esim. verkkotunnuksen suojaaminen, yritysnimien rekisteröinti) ja pk-yrityksille helppokäyttöisen asiointijärjestelmän. Komissio aikoo myös valtavirtaistaa teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvää tukea ja neuvontaa erilaisten pk-yritystukiverkostojensa[56] kautta, jotta varsinkin pienyritykset tavoitettaisiin paremmin.

- Lisäksi helpotetaan pk-yritysten mahdollisuuksia **hyödyntää aineetonta omaisuuttaan vipuvartena rahoituksen hakemisessa**. Vaikka juuri aineettomat omaisuuserät ovat niitä arvokkaimpia, kyselyn mukaan harvat pk-yritykset hakevat niistä hyötyä rahoitusta etsiessään[57]. Pankit ja pääomarahoittajat ovat haluttomia rahoittamaan aineettoman omaisuuden perusteella ja covid-19-kriisi on osaltaan lisännyt tätä riskinvälttöä. Tuore selvitys osoittaa, että pk-yritysten rahoittamiseen niiden teollis- ja tekijänoikeuksien perusteella liittyy selvä vaje[58]. Komissio tulee keskustelemaan rahoittajayhteisön kanssa siitä, kuinka aineettoman omaisuuden valuaatio voisi auttaa rahoittajia ottamaan paremmin huomioon pk-yritysten aineettoman omaisuuden[59]. Pk-yritysstrategiassa esitelty ”teknologian due diligence”-pilotti on yksi tapa testata aineettoman omaisuuden valuaatiota laajemmin teknologiasidonnaisissa yhteyksissä[60]. Komissio aikoo nykyisistä pankkitakausmekanismeista[61] saatujen kokemusten perusteella tutkia, miten takauksia voidaan hyödyntää paremmin pk-yritysten ja luovien toimialojen tukemiseen aineettomaan omaisuuteen liittyvissä hankkeissa.

---

[52] Ks. meneillään oleva ohjelma IPA4SME.
[53] Komissio testaa konseptia Closing the finance gap for IPR-driven start-ups and SMEs -projektissa.
[54] Niin, että jokaisen pk-yrityksen saatavilla on helposti neuvontaa, kuten pk-yritysstrategiassa korostetaan.
[55] Tämä on EUIPOn pk-yritysohjelmaan sisältyvä aloite, jota viedään eteenpäin yhteistyössä Euroopan teollisoikeuksien verkoston (EUIPN) kanssa. Verkosto koostuu EUIPOsta ja EU:n jäsenvaltioiden kansallisista immateriaalioikeusvirastoista.
[56] Neuvontaa annetaan verkostojen kautta tai neuvonantopalveluissa Enterprise Europe -verkostossa, innovaatiokeskittymissä, klusteriverkostoissa ja InvestEU-neuvontakeskuksessa (jollainen on kehittymässä nykyisestä Euroopan investointineuvontakeskuksesta).
[57] EUIPOn pk-yrityksiä koskevan tulostaulun (2019) mukaan vain 13 prosenttia teollis- ja tekijänoikeuksia omaavista pk-yrityksistä oli yrittänyt hyödyntää aineetonta omaisuuttaan rahoituksen haussa: 9 prosenttia onnistui tässä ja 4 prosenttia ei.
[58] Selvitys ”Financing intangibles: Is there a market failure?”, Euroopan komissio, 2020.
[59] Tämä voidaan tehdä InvestEU-ohjelman puitteissa ja siinä voidaan hyödyntää kokemuksia rahoitusta, oppimista, innovointia ja patentointia kulttuuri- ja luovilla aloilla koskeneesta hankkeesta sekä selvitystä ”Financing intangibles: Is there a market failure?”, Euroopan komissio, 2020.
[60] Komission tiedonanto ”Pk-yritysstrategia kestävää ja digitaalista Eurooppaa varten”, COM(2020) 103 final, 10.3.2020.
[61] Ks. pk-yritysten InnovFin-takausjärjestelmä tai kulttuurialan ja luovien alojen takausjärjestelmä.

Näiden pk-yrityssuuntautuneiden toimien lisäksi komission tiedonannossa ”Uusi eurooppalainen tutkimusalue tutkimusta ja innovointia varten”[62] korostetaan tarvetta muuntaa Euroopan huippututkimuksen tulokset disruptiivisiksi innovaatioiksi ja **edistää aineettoman omaisuuden parempaa hoitoa laajemmassa tutkimus- ja innovointiyhteisössä**. Komissio käynnistää tähän liittyvän tiedotuskampanjan, jolla pyritään edistämään aineettoman omaisuuden arvottamista sijoittajien tekemissä yritysten valuaatioissa. Komissio muun muassa päivittää suositustaan henkisen omaisuuden hallinnoinnista tietämyksensiirtotoimissa määrittelemällä tietämyksen arvottamista koskevat ohjaavat periaatteet. Päivityksen yhteydessä julkaistaan myös teollis- ja tekijänoikeuksien älykästä käyttöä koskevat käytännesäännöt, ja siihen yhdistetään InvestEU-ohjelmasta hankkeiden toteuttajille annettava tuki antamalla teknistä, taloudellista ja oikeudellista neuvontaa muun muassa teollis- ja tekijänoikeuksista.

Toimia toteutetaan myös sen **varmistamiseksi, että julkisella rahoituksella tuotettua aineetonta omaisuutta hyödynnetään tasapuolisesti ja tehokkaasti**. Komissio on jo perustanut uuden kokoomasivuston EU-rahoitteisten tutkimus- ja innovointitulosten arvottamisesta[63] sekä sivuston, jolla esitellään koronaviruksen leviämisen torjuntaa ja muita tartuntatautivalmiuksia koskevia EU:n tukemia tutkimus- ja innovointihankkeita[64]. Tavoitteena on **varmistaa, että EU:n varoilla saavutetut tulokset käytetään EU:n talouden hyväksi**. Siksi Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteydessä on säädetty, että jos tutkimustuloksiin liittyviä teollis- ja tekijänoikeuksia on määrä käyttää pääasiassa assosioitumattomissa kolmansissa maissa, hakijan on perusteltava, miksi tämä olisi edelleen EU:n edun mukaista[65].

Lisäksi teollis- ja tekijänoikeuksien suoja ja uusien teknologioiden laaja levittäminen on jatkossakin keskeinen elementti tutkimus- ja innovointitoimintaan liittyvissä Euroopan yhteistä etua koskevissa tärkeissä hankkeissa (IPCEI) ja Euroopan aluekehitysrahastosta annettavassa rahoituksessa.

Myös **yritysten mahdollisuuksia suojata ja hyödyntää aineetonta omaisuutta julkisissa hankinnoissa on parannettava** innovaatioiden edistämiseksi ja talouden vauhdittamiseksi. Jäsenvaltioiden olisi harkittava teollis- ja tekijänoikeuksien jättämistä alihankkijoille, silloin kun se on asianmukaista, ellei kyseessä ole ohittamaton julkinen etu tai käytössä ole yhteensopimattomia avoimen lisensoinnin strategioita. Pk-yritysstrategiassa ilmoitetun mukaisesti komissio tulee selventämään julkisten hankintojen teollis- ja tekijänoikeuskysymyksiä innovatiivisten ratkaisujen julkisia hankintoja koskevan ohjeistuksen päivityksessä.

Teollis- ja tekijänoikeuksien käyttöönottoa ja hyödyntämistä edistääkseen komissio aikoo:

– perustaa EUIPOn kanssa **pk-yritysten IPR-arvosetelijärjestelmän**, jolla voidaan rahoittaa teollis- ja tekijänoikeuksien rekisteröintiä ja aineettomaan omaisuuteen liittyvää strategista neuvontaa (2021, ensimmäinen neljännes),

[62] Tiedonanto eurooppalaisesta tutkimusalueesta (ERA).
[63] Ks. Horizon Results Platform.
[64] Ks. Coronavirus research and innovation -sivusto.
[65] Vastaavasti Euroopan puolustusrahaston puitteissa on otettu käyttöön erityisiä säännöksiä, joilla suojataan taloudellisesti tuettujen t&k-toimien tuloksia ja niiden saatavuutta EU:ssa. Näitä ovat muun muassa velvollisuus ilmoittaa etukäteen komissiolle, jos tulosten ja niihin liittyvän aineettoman omaisuuden omistusoikeus siirretään (ja tutkimustoimia varten myönnetään yksinomaisia lisenssejä) assosioitumattomille kolmansille maille tai kolmansien maiden yhteisöille, ja velvollisuus maksaa EU:n rahoitus takaisin, jos tulosten ja aineettoman omaisuuden siirto olisi ristiriidassa unionin ja sen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustusetujen tai Euroopan puolustusrahaston tavoitteiden kanssa.

– ottaa käyttöön **pk-yrityksille suunnatun teollis- ja tekijänoikeuksien avustuspalvelun** Horisontti Eurooppa -ohjelmassa ja laajentaa sen muihin EU:n ohjelmiin (2020+).

4. TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUSSUOJAN ALAISEN OMAISUUDEN HELPOMPI KÄYTTÖ JA JAKAMINEN

Nykytaloudessa on erittäin tärkeää, että tietämys, data ja teknologia, myös teollis- ja tekijänoikeuksilla suojattu, on helposti ja nopeasti saatavilla. Selviytymiskykyinen, vihreä[66] ja kilpailukykyinen talous tarvitsee välineitä, joilla helpotetaan kriittisten teollis- ja tekijänoikeuksilla suojattujen teknologioiden saatavuutta kriisiaikoina, helpotetaan tekijänoikeuksien ja essentiaalipatenttien lisensointia ja edistetään datan yhteiskäyttöä.

- *Parempia välineitä kriittisen aineettoman omaisuuden käytön helpottamiseksi kriisiaikoina*

Covid-19-kriisi korostaa sellaisen toimivan teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmän merkitystä, joka luo vahvoja kannustimia innovointiin ja tarjoaa helpon mahdollisuuden käyttää teknologioihin kohdistuvia oikeuksia. T&k-rahoitusta ja kannustimia tarvitaan varmistamaan uusien teknologioiden, kuten rokotteiden tai uusien hoitomuotojen, nopea kehittäminen ja saatavuus. Siksi paremmilla välineillä on varmistettava, että teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmä mahdollistaa kriittisten teknologioiden saatavuuden aina kun se on tarpeellista ja takaa samalla riittävän tuoton innovaattoreiden investoinneille.

Teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmämme on toistaiseksi osoittautunut vankaksi covid-19-kriisissä. Tämä johtuu suurelta osin julkisten ja yksityisten toimijoiden vahvasta sitoutumisesta ja yhteistyöstä ja useista aloitteista, joilla on pyritty nopeuttamaan rokotteiden ja muiden kriittisten hyödykkeiden kehittämistä ja saatavuutta.

Komissio tukee covid-19-hoitoihin ja rokotteisiin liittyvien teollis- ja tekijänoikeuksien vapaaehtoista yhdistämistä ja lisensointia[67] Maailman terveyskokouksen päätöslauselman[68] mukaisesti. Tällaisten järjestelyjen olisi perustuttava vapaaehtoisuuteen, ja niiden olisi taattava laaja ja tasapuolinen käyttöoikeus ja annettava teollis- ja tekijänoikeuksien omistajille mahdollisuus investointien kohtuulliseen tuottoon. Komissio on myös ryhtynyt toimiin edistääkseen yhteistyötä yksityisellä sektorilla, jotta voidaan puuttua tehokkaasti keskeisten tuotteiden ja palvelujen puutteeseen[69], sekä pyrkinyt varmistamaan, että EU:n ja jäsenvaltioiden julkisrahoitteisten tutkimus- ja innovointiohjelmien tulokset asetetaan saataville, varsinkin kriittisten hyödykkeiden tuotannon kasvattamiseksi[70].

Tulevaisuutta silmällä pitäen komissio näkee kuitenkin tarvetta parantaa **välineitä**, joita on käytettävissä **kriisitilanteista selviämiseksi**.

---

[66] Ympäristötietojen alalla (joka mahdollistaa elinkaarianalyysin kehittämisen) teollis- ja tekijänoikeuksilla suojattujen tietojen olisi oltava tasapainossa yleisen edun kanssa tuotteiden ja organisaatioiden ympäristöjalanjäljen laskemiseksi.

[67] Komission tiedonanto ”EU:n strategia covid-19-rokotteiden kehittämiseksi”, COM(2020) 245 final, 17.6.2020.

[68] Maailman terveyskokouksen päätöslauselma 73.

[69] Komission tiedonanto ”Tilapäiset puitteet yritysten yhteistyöhön liittyvien kilpailunrajoituskysymysten arvioimiseksi meneillään olevasta covid-19-epidemiasta johtuvissa kiireellisissä tilanteissa”, C(2020) 3200 final.

[70] EU:n covid-19-tutkimusmanifesti julkaistiin tutkimustulosten saatavuuden maksimoimiseksi covid-19:n torjunnassa. Sitä on tähän mennessä tukenut yli 600 organisaatiota (esim. yliopistoja, tutkimuslaitoksia, yksityisiä yrityksiä, myös pk-yrityksiä, ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioita) ja yli 1 800 henkilöä kaikkialta Euroopasta ja sen ulkopuolelta.

Komissio tarkastelee tapoja kannustaa **kriittisten teollis- ja tekijänoikeuksien nopeaan kokoamiseen pooleiksi kriisiaikoina**, esimerkiksi uudella lisensointijärjestelmällä, jossa kriittiset teollis- ja tekijänoikeudet asetetaan kontrolloidulla tavalla tilapäisesti saataville, jotta teollis- ja tekijänoikeuksilla suojattujen teknologioiden tuotantoa voidaan lisätä nopeasti, myös tuotantosuuntaa vaihtamalla.

Komission mielestä on myös varmistettava, että käytettävissä on **toimivia pakollisen lisensoinnin järjestelmiä**, joita voidaan käyttää **viimeisenä keinona** ja turvaverkkona, kun kaikki muut keinot on käytetty. Teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehdyssä WTO:n sopimuksessa (TRIPS-sopimuksessa) määrätään mahdollisuudesta myöntää sopimuksessa mainituin edellytyksin pakkolisenssejä eli hallituksen valtuuksista myöntää lupa osapuolelle, joka hakee patentoidun keksinnön käyttölupaa ilman patentinhaltijan suostumusta. Menettelyä voidaan nopeuttaa, jos kyseessä on kansallinen hätätilanne. Yhdessä TRIPS-sopimuksesta ja kansanterveydestä annetun Dohan julistuksen kanssa on selvää, että jokaisella WTO:n jäsenellä on paitsi oikeus myöntää pakkolisenssejä myös vapaus määrittää tällaisten lisenssien myöntämisperusteet.

Euroopassa pakkolisensointia säännellään pääasiassa kansallisessa lainsäädännössä[71]. Komissio kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että niiden käytössä olevat ratkaisut ovat mahdollisimman toimivia, esimerkiksi ottamalla käyttöön nopeutettuja menettelyjä pakkolisensoinnille hätätilanteissa. Lisäksi komissio peräänkuuluttaa asiassa vahvempaa koordinointia, jotta voitaisiin välttää innovointiin ja kauppaan kohdistuvat vääristävät vaikutukset. **Varhaisen vaiheen koordinointi ja tiedonvaihto** jäsenvaltioiden välillä esimerkiksi tällaisten lisenssien voimassaoloajasta ja rojalteista auttaisi saamaan järjestelyistä parhaan mahdollisen hyödyn ilman liiallisia vääristymiä. Komissio selvittää yhdessä jäsenvaltioiden kanssa mahdollisuutta luoda hätäkoordinointimekanismi, joka saataisiin nopeasti käyttöön, kun jäsenvaltiot harkitsevat pakkolisensointia.

- *Aineettoman omaisuuden lisensointi helpommaksi lisäämällä läpinäkyvyyttä erityisesti tekijänoikeuksien osalta*

Aineettoman omaisuuden lisensoinnin ja yhteiskäytön helpottamiseksi kaiken tyyppisten teollis- ja tekijänoikeuksien **omistajuutta ja hallinnointia koskevaa avoimuutta on lisättävä**. Patenttien kohdalla tähän tuo selvää edistystä yhtenäispatentti.

Laadukkaat metatiedot ja uudet teknologiat, kuten lohkoketjumenetelmät, voisivat myös auttaa lisäämään läpinäkyvyyttä ja parantamaan oikeuksien hallinnointia erityisesti **tekijänoikeuksien** ja oikeuksien haltijoiden paremman tunnistamisen osalta[72].

Komissio on käynnistämässä tekijäoikeuksista ja uusista teknologioista selvitystä, jossa keskitytään tekijänoikeustietojen hallinnointiin ja tekoälyyn. Tuloksia odotetaan vuoden 2021 aikana. Komissio jatkaa myös eri sidosryhmien kanssa työtään tekijänoikeustietojen laadun parantamiseksi, jotta saadaan aikaan hyvin toimiva **”tekijänoikeusinfrastruktuuri”**[73] (esim. parantamalla ja ajantasaistamalla luotettavaa tietoa oikeudenhaltijoista, käyttöehdoista ja lisensointimahdollisuuksista)[74].

[71] Ainoa poikkeus on asetus (EY) N:o 816/2006, joka koskee kansanterveysongelmista kärsiviin maihin vietävien lääkkeiden valmistusta. Siinä säädetään erityisestä pakkolisensointijärjestelmästä, jolla pannaan täytäntöön TRIPS-sopimuksen 31 a artikla.

[72] Ks. myös neuvoston asiakirja 15016/19 ”Developing the Copyright Infrastructure - Stocktaking of work and progress under the Finnish Presidency”.

[73] Luovien alojen datanhallintakäytänteitä määrittävien säännöstöjen, teknologioiden ja instituutioiden kokonaisuus.

[74] Ks. ”SMART 2019/0038 – Study on Copyright and New technologies: copyright data management and Artificial Intelligence”.

- *Essentiaalipatentit*

Essentiaalipatenteilla tarkoitetaan standardeihin sisältyvien teknologioiden patentteja, jotka ovat standardin soveltamisen kannalta olennaisia. Essentiaalipatenttien ja niiden omistajien määrä jatkaa kasvuaan (esim. mobiililiityntästandardien alalla ETSIlle on ilmoitettu yli 25 000 patenttiperhettä[75], patentinhaltijakunta on yhä laajempi ja tuoreet esiin nousemassa olevat teknologiastandardit sisältävät usein nekin essentiaalipatentteja). Essentiaalipatenteilla on keskeinen rooli 5G:n ja esineiden internetin kehittämisessä. Esineiden, laitteiden, antureiden ja jokapäiväisten tavaroiden digitaalinen integrointi, jonka sovellukset vaihtelevat verkkoyhteyksillä varustetuista autoista, terveydenhuollosta ja energiasta älykkäisiin kaupunkeihin, edellyttää standardeihin perustuvia yhteentoimivia ratkaisuja.

Tässä yhteydessä on olennaisen tärkeää, että essentiaalipatenttien lisensointia säännellään vakailla, toimivilla ja oikeudenmukaisilla säännöillä. Essentiaalipatentteja koskevassa tiedonannossa[76] vuonna 2017 annetusta ohjeistuksesta huolimatta jollakin yrityksillä on edelleen ollut vaikeuksia sopia essentiaalipatenttien lisensoinnista. Tämä voi johtaa usein riitoihin, joissa patentinhaltijat väittävät, että niiden essentiaalipatenttia on rikottu, ja toinen osapuoli valittaa, että patentinhaltija on asettanut kohtuuttomia ehtoja lisenssisopimuksessa. Vaikka suurimpia riitoja näyttää tällä hetkellä esiintyvän autoteollisuudessa, ne voivat laajentua muuallekin, sillä essentiaalipatenttien lisensointi on merkityksellistä myös terveydenhuollon, energian, älykkään valmistuksen, digitaaliteknologian ja elektroniikan ekosysteemeissä[77].

Lyhyellä aikavälillä komissio helpottaa toimialavetoisia aloitteita, joilla pyritään vähentämään tiettyjen alojen toimijoiden välisiä jännitteitä ja riita-asioita.

Samanaikaisesti komissio harkitsee vuoden 2017 lähestymistavan pohjalta **uudistuksia**, joilla selkeytettäisiin ja parannettaisiin essentiaalipatenttien ilmoittamista, lisensointia ja valvontaa ohjaavia puitteita. Komissio aikoo esimerkiksi tutkia mahdollisuutta luoda ulkopuolinen riippumaton järjestelmä essentiaalisuuden arviointia varten oikeudellisen varmuuden parantamiseksi ja oikeudenkäyntikulujen pienentämiseksi[78]. Mahdollisissa uudistuksissa otetaan huomioon essentiaalipatentteja koskevassa tiedonannossa vuonna 2017 annetusta ohjeistuksesta saadut kokemukset ja keskustelut asianomaisten sidosryhmien kanssa.

- *Datan jakamisen edistäminen*

Kuten komission hiljattain julkaisemassa Euroopan datastrategiassa[79] todetaan, EU tarvitsee vakaat **puitteet, joissa yritykset voivat luoda, käyttää, jakaa ja hyödyntää dataa**. EU:n datatalouden arvo tulee vuosien 2018 ja 2025 välisenä aikana lähes kolminkertaistumaan: sen arvioidaan olevan 829 miljardia euroa ja muodostavan 5,8 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta[80] vuonna 2025. Koska osa datasta voidaan suojata teollis- ja tekijänoikeuksilla tai liikesalaisuuksina, komissio arvioi parhaillaan teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmää löytääkseen oikean tasapainon datan jakamisen tarpeen (esim. datan saamiseksi paremmin pk-yritysten käyttöön tai tuotteiden korjattavuuden helpottamiseksi) ja perusteltujen intressien suojaamisen välillä.

[75] Landscape study of potentially essential patents disclosed to ETSI, 2020.
[76] Komission tiedonanto ”Euroopan unionin lähestymistapa essentiaalipatentteihin”, COM(2017) 712 final, 29.11.2017.
[77] Sama koskee myös älykästä terveydenhuoltoa, älykästä energiaa ja esineiden internetiä.
[78] Pilot study for essentiality assessment of Standard Essential Patents report.
[79] Komission tiedonanto ”Euroopan datastrategia”, COM(2020) 66 final, 19.2.2020.
[80] Ks. tietokooste Euroopan datastrategiasta.

Datan jakamisen lisääminen edellyttää turvallista ympäristöä, jossa yritykset voivat edelleen investoida datan synnyttämiseen ja keräämiseen, mutta myös jakaa dataa suojatusti ja luottaen siihen, että yrityksen arkaluonteisia liiketoimintatietoja ei saada käyttöön, hyödynnetä tai paljasteta lainvastaisesti. **Liikesalaisuusdirektiivi**[81] tarjoaa jo toimivia keinoja suojaamiseen, mutta direktiivin soveltamisalaa saatetaan joutua tarkentamaan esimerkiksi sen suhteen, minkälainen data ja minkälaiset data-aineistot voidaan katsoa ”liikesalaisuuksiksi”, soveltuvatko nykyiset poikkeukset myös datatalouden ja vihreän talouden[82] tarpeisiin ja pitäisikö ja miten direktiivin tarjoamia keinoja käyttää datan ja data-aineistojen laittoman hankinnan, käytön ja ilmaisemisen torjuntaan. Selventääkseen näitä kysymyksiä ja löytääkseen parhaita käytäntöjä komissio on käynnistänyt selvityksen, jossa keskitytään erityisesti strategisiin aloihin, kuten terveydenhuoltoon ja autoteollisuuteen. Tulosten pohjalta ja osana ns. datasäädöksen[83] valmistelua komissio harkitsee tarvetta lisätoimille, kuten kohdennetulle ohjeistukselle.

Tietokantadirektiivi[84] antaa yleistä teollis- ja tekijänoikeussuojaa tietokannoille, jotka ovat syntyneet huomattavien investointien tuloksena. Hiljattain tehty arviointi[85] osoittaa, että vaikka tietokantadirektiivi tuokin lisäarvoa, sitä voitaisiin tarkastella uudelleen datan saatavuuden ja käytön helpottamiseksi. Näin ollen komissio tulee Euroopan datastrategian jatkoksi tarkastelemaan direktiiviä uudelleen erityisesti koneellisesti tuotetun datan ja esineiden internetin myötä syntyvän datan jakamisen ja kaupan helpottamiseksi. Uudelleentarkastelu toteutetaan rinnakkain datasäädöksen[86] kanssa, ja siinä otetaan huomioon datan yhteiskäyttöä koskevat aloitteet kartellilainsäädännön alalla[87].

Edistääkseen teollis- ja tekijänoikeuksien lisensointia ja jakamista komissio aikoo:

– varmistaa, että **kriittiset teollis- ja tekijänoikeudet saadaan hyötykäyttöön kriisiaikoina**, muun muassa uusien lisensointivälineiden ja pakkolisensoinnin koordinointijärjestelmän avulla (2021–2022),

– parantaa **essentiaalipatenttien lisensoinnin läpinäkyvyyttä ja ennakoitavuutta** kannustamalla toimialavetoisiin aloitteisiin aloilla, joihin se vaikuttaa eniten, yhdistettynä mahdollisiin uudistuksiin, tarvittaessa myös sääntelyuudistuksiin, joilla selkeytetään ja

[81] Direktiivi (EU) 2016/943 julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta.

[82] Esimerkiksi tulostimien muste- ja väriainekasettien alalla alkuperäiset laitevalmistajat ovat esittäneet erilaisia väitteitä, joiden mukaan kolmannet osapuolet eivät voi valmistaa niiden tuotteita, kun taas riippumattomilla uudelleenvalmistajilla (etenkään pk-yrityksillä) ei ole resursseja ryhtyä oikeustoimiin suuria alkuperäisiä laitevalmistajia vastaan, vaikka uudelleenvalmistaja saattaakin toimia laillisesti. Tällä koetulla uhalla voi olla tukahduttava vaikutus pienempiin yrityksiin, jotka haluaisivat aloittaa uudelleenvalmistustoiminnan. Ks. Study on the implementation of product design requirements set out in Article 4 of the WEEE Directive - The case of re-usability of printer cartridges: final report, Kling et al, Euroopan komission ympäristöasioiden pääosastolle, 2018.

[83] Euroopan datastrategiassa esitetään lainsäädäntötoimien tarpeen selvittämistä kysymyksissä, jotka vaikuttavat datatalouden toimijoiden välisiin suhteisiin, jotta voidaan tarjota kannustimia monialaiseen datan yhteiskäyttöön. Tällaisia kysymyksiä (esim. yritysten ja viranomaisten välinen datan yhteiskäyttö, yritysten välinen datan yhteiskäyttö yhteistuotetun datan käyttöoikeuksien kautta) voitaisiin käsitellä datasäädöksessä (2021).

[84] Direktiivi 96/9/EY tietokantojen oikeudellisesta suojasta.

[85] Evaluation of Directive 96/9/EC on the legal protection of databases, SWD(2018) 147 final.

[86] Komission työohjelma 2021.

[87] Datan yhteiskäyttö on tietojenvaihtoa, jossa on noudatettava komission horisontaalisissa suuntaviivoissa esitettyjä kilpailusääntöjä. Niissä selitetään, minkä tyyppisiä tietoja voidaan jakaa. Näiden suuntaviivojen meneillään olevassa uudelleentarkastelussa arvioidaan, tarvitaanko uusia t&k-yhteistyön muotoja varten datan yhteiskäyttöä koskevia ohjeita. Komissio pohtii myös, tarvitaanko lisäohjeita siitä, milloin datan saatavuus voisi olla pakollista olennaisia toimintaedellytyksiä koskevan teorian mukaisesti.

parannetaan essentiaalipatenttijärjestelmää ja luodaan toimivia järjestelyjä läpinäkyvyyden lisäämiseksi (2022, ensimmäinen neljännes),

– edistää **datan saatavuutta ja yhteiskäyttöä** – perustellut intressit suojaten – selkeyttämällä joitain liikesalaisuusdirektiivin keskeisiä säännöksiä ja tarkastelemalla uudelleen tietokantadirektiiviä (2021, kolmas neljännes).

5. TEOLLIS- JA TEKIJÄOIKEUSLOUKKAUSTEN TORJUNTA

Hyvin toimivaan teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmään kuuluu myös tehokas oikeuksien kunnioittamisen valvonta. Komissio seuraa jatkossakin tarkkaan teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta annetun direktiivin käytännön soveltamista[88] varmistuakseen, että oikeussuojakeinot toimivat tuloksellisesti ja tasapainoisesti. Se jalkauttaa yhdessä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa komission hiljattain antamaa ohjeistusta[89], jolla pyritään muun muassa varmistamaan, että kieltomääräyksiä käytetään – kun kaikki edellytykset täyttyvät, myös oikeasuhtaisuuden osalta – yhdenmukaisesti ja tuloksellisesti kaikissa jäsenvaltioissa.

Yhdistetty patenttituomioistuin tulee toimintansa aloitettuaan todennäköisesti helpottamaan ja sujuvoittamaan patenttioikeuksien valvontaa.

Väärennösten ja piratismin osalta komissio näkee selvästi tarvetta tehostaa toimia. Vuonna 2016 väärennettyjä ja laittomasti valmistettuja tuotteita tuotiin EU:hun peräti 121 miljardin euron arvosta. Tämä on 6,8 prosenttia kaikesta EU:n tuonnista (5 prosenttia vuonna 2013)[90]. EU:n markkinoilla olevat tuoteväärennökset aiheuttavat vuosittain suoraan 50 miljardin euron myynnin menetyksen ja suoraan myös 416 000 työpaikan menetyksen[91]. Ne aiheuttavat vakavia terveys-, turvallisuus- ja tietoturvariskejä kuluttajille (esim. väärennetyt kasvomaskit)[92] ja aiheuttavat myös ympäristöhaittoja[93].

Internetiin on syntynyt uudenlaisia teollis- ja tekijänoikeuksien loukkauksia, kuten liikesalaisuuksien kybervarkauksia (aiheuttaa arviolta 60 miljardin euron vahingot EU:ssa[94]), laittomat IPTV-lähetykset ja muunlaiset laittomat (suora-) lähetykset. Ne aiheuttavat erityisiä haasteita valmistusteollisuudelle, luoville ja kulttuurialoille sekä urheilualalle.

Komissio on jo ilmoittanut laativansa vuoden loppuun mennessä uusia sääntöjä, joilla **selvennetään ja päivitetään verkkoalustojen vastuita** ja poistetaan tekijöitä, jotka vähentävät niiden halukkuutta puuttua vapaaehtoisesti välittämiinsä laittomiin sisältöihin, tuotteisiin tai palveluihin. Tulevalla digitaalisten palvelujen säädöspakettia koskevalla ehdotuksella pyritään määrittelemään digitaalisille palveluilla joukko tarkasti kohdennettuja, sitovia ja oikein suhteutettuja velvoitteita, joiden noudattamisen valvontaa varten luodaan vahvistettu valvontakehys[95].

[88] Direktiivi 2004/48/EY teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta.
[89] Ohjeita teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta annetun direktiivin 2004/48/EY tietyistä näkökohdista, COM(2017) 708 final, 29.11.2017.
[90] Trends in trade in counterfeit and pirated goods, OECD and EUIPO, 2019
[91] Status report on IPR infringement, EUIPO, 2020: vuotuiset keskiarvot, 2013–2017.
[92] Qualitative study on risks posed by counterfeits to consumers, EUIPO 2019.
[93] Euroopan petostentorjuntaviraston OLAFin avulla takavarikoitiin vuonna 2019 esimerkiksi 550 tonnia laittomasti valmistettuja tai väärennettyjä torjunta-aineita osana ”Silver Axe IV” -operaatiota (ks. lehdistötiedote).
[94] The scale and impact of industrial espionage and theft of trade secrets through cyber, 2018.
[95] Ks. 2. kesäkuuta 2020 käynnistetty julkinen kuuleminen ja sen jatkotoimet.

Myös **lainvalvontaviranomaisten valmiuksia on vahvistettava merkittävästi**. Tuoteväärennökset ja piratismi on nostettava tärkeysjärjestyksessä korkeammalle. Komissio kehottaa jäsenvaltioita ja neuvostoa nostamaan teollis- ja tekijänoikeusrikokset yhdeksi painopistealueeksi järjestäytynyttä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevassa EU:n toimintapoliittisessa syklissä (EMPACT)[96] kaudella 2022–2025. Se aikoo vahvistaa teollis- ja tekijänoikeuksien valvontaa EU-tasolla laajentamalla komission toimivaltuuksia ja antamalla ne Euroopan petostentorjuntavirastolle OLAFille niin, että se voisi tuoteväärennösten sisämarkkinoille pääsyn estämisen lisäksi puuttua myös väärennettyjen tavaroiden laittomaan tuotantoon EU:n sisällä[97]. Komissio kannustaa myös kaikkia asianomaisia sidosryhmiä jatkamaan tiedonvaihtoa Europolin kanssa yleisen uhka-arvioinnin parantamiseksi ja teollis- ja tekijänoikeusrikosten tehokkaan ja koordinoidun torjunnan mahdollistamiseksi.

Komissio tukee myös jäsenvaltioiden tulliviranomaisia riskienhallinnan ja petostentorjuntatoimien parantamisessa erityisesti luomalla EU:n tason data-analyysivalmiudet, varustamalla jäsenvaltiot paremmin tullitarkastuslaitteilla ja tehostamalla yhteistyötä EU:n sisällä ja kumppanimaiden tulliviranomaisten kanssa[98].

Komissio vahvistaa piratismin ja väärennösten torjumiseksi yhteistyötä kaikkien asiaan liittyvien toimijoiden kanssa. Näitä ovat oikeudenhaltijat, tavarantoimittajat, eri tyyppiset välittäjät (esim. verkkoalustat, sosiaalinen media, mainosala, maksupalvelut, verkkotunnusten rekisteröintipalvelut/rekisterit, kuljetus- ja logistiikkayritykset) ja lainvalvontaviranomaiset (kuten hallintoelimet, tulli, poliisi, markkinavalvontaviranomaiset ja yleiset syyttäjät). Tätä varten luodaan **väärennösten torjuntaan EU-tason keinovalikoima**, joka perustuu muun muassa erilaisten teollisuusvetoisten aloitteiden puitteissa kehitettyihin toimintamalleihin ja periaatteisiin[99]. Keinovalikoimassa selvennetään rooleja ja vastuita ja esitetään tapoja tehdä yhteistyötä. Peruselementtinä on tuotteita ja myyjiä koskevien tietojen jakaminen, noudattaen kuitenkin EU:n tietosuojalainsäädäntöä. Tämä saattaa edellyttää lisäohjeistusta[100]. Keinovalikoimassa edistetään myös uusien teknologioiden, kuten hahmontunnistuksen, tekoälyn ja lohkoketjumallien, käyttöä[101]. Keinovalikoima sisältää tarvittaessa myös vertailuarvoja, joiden suhteen edistymistä voidaan mitata.

Tietyt covid-19-pandemiaan liittyvien tuoteväärennösten vastaiset ennaltaehkäisy- ja pakkotoimenpiteet ovat olleet varsin onnistuneita[102]. Tältä pohjalta komissio aikoo edistää

[96] Euroopan monialainen rikosuhkien torjuntafoorumi.
[97] Komission tiedonanto sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamista koskevasta pitkän aikavälin toimintasuunnitelmasta, COM(2020) 94 final, s. 11–12, 10.3.2020.
[98] Ks. tullitoimintaohjelma, COM(2020) 581 final, 28.9.2020.
[99] Ks. esimerkiksi hiljattain julkaistut raportit väärennettyjen tuotteiden verkkomyyntiä koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan ja verkkomainontaa ja immateriaalioikeuksia koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan toiminnasta.
[100] Myös EUIPOn ylläpitämän teollis- ja tekijänoikeuksien valvonnan portaalin laajentaminen mahdollistaa toimivamman tiedonvaihdon eri osapuolten välillä. Laajennuksen yhteydessä portaaliin muun muassa lisätään uutta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaa tietoa esimerkiksi kasvilajikkeista ja maantieteellisistä merkinnöistä.
[101] Ks. esimerkiksi teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausten eurooppalaisen seurantakeskuksen (EUIPO Observatory) Anti-Counterfeiting Blockathon Forum. Foorumi pyrkii rakentamaan yhteistä lohkoketjuinfrastruktuuria, jonka avulla kaikki osapuolet (välittäjät, oikeudenhaltijat ja lainvalvontaviranomaiset) voisivat yhdistää ja jakaa tietoa estääkseen tuoteväärennösten pääsyn toimitusketjuihin.
[102] Ks. OLAF launches enquiry into fake COVID-19 related products. Ks. myös: Overview of the illegal activities and actions, sekä Scams related to COVID-19.

kampanjoita, joilla torjutaan kuluttajille kaikkein haitallisimpien väärennettyjen tuotteiden[103] pääsyä markkinoille.

Liikesalaisuuksien kybervarkauksien taloudellisia vaikutuksia voitaisiin vähentää merkittävästi **lisäämällä kyberturvallisuustietoisuutta ja teollis- ja tekijänoikeuksien osaavaa hallintaa**. Linjassa niiden kyberturvallisuustaitoja ja tietoisuuden lisäämistä koskevien toimien kanssa, joita on toteutettu turvallisuusunionistrategian[104] puitteissa, komissio aikoo yhdessä EUIPOn, jäsenvaltioiden ja elinkeinoelämän kanssa kehittää välineitä tietoisuuden lisäämiseen sekä kohdennettua ohjeistusta, joka parantaa EU:n yritysten (ja erityisesti pk-yritysten) kykyä torjua liikesalaisuuksien kybervarkauksia.

Teollis- ja tekijäoikeusloukkausten torjumiseksi komissio aikoo:

- selventää ja päivittää **digitaalisten palvelujen, erityisesti verkkoalustojen, vastuita** digitaalisista palveluista annettavalla säädöksellä (2020, viimeinen neljännes),
- vahvistaa OLAFin roolia väärennösten ja piratismin torjunnassa (2022),
- **luoda väärennösten torjuntaan EU:n keinovalikoiman**, jossa esitetään oikeudenhaltijoiden, välittäjien ja lainvalvontaviranomaisten yhteistä toimintaa, yhteistyötä ja datan yhteiskäyttöä koskevat periaatteet (2022, toinen neljännes).

6. REILUN PELIN PERIAATTEET GLOBAALILLA TASOLLA

Immateriaalioikeuksilla on suuri merkitys kansainvälisessä kaupassa, investointitoiminnassa ja suhteissamme EU:n ulkopuolisiin maihin. Teollis- ja tekijänoikeusintensiiviset toimialat muodostavat 93 prosenttia EU:n tuotteiden kokonaisviennistä muualle maailmaan[105]. Kasvava määrä maita maailmalla käyttää aineetonta pääomaa keinona kiihdyttää kehitystään ja lisätä kansainvälistä kilpailukykyään. Teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisen periaatteet ovat saamassa geopoliittista merkitystä[106].

Yritystemme on voitava luottaa vakaisiin ja maailmanlaajuisesti tasapuolisiin toimintapuitteisiin maailmalla kilpaillessaan. On kuitenkin selvää näyttöä[107] siitä, että EU:n yritykset kohtaavat edelleen suuria haasteita EU:n ulkopuolella toimiessaan. Tällaisia ovat esimerkiksi heikko immateriaalioikeuksien säännöstö ja valvonta, teknologian pakkosiirrot ja muut epäoikeudenmukaiset käytännöt, kuten yhteisten tutkimustulosten teollis- ja tekijänoikeuksien omistusrajoitukset, hyvin laajat ylikansalliset oikeudenkäyntikiellot sekä kybervarkaudet.

Suurine sisämarkkinoineen **EU on ainutlaatuisessa asemassa, jossa se voi toimia globaalina normittajana immateriaalioikeuksien alalla**. Se tulee jatkossakin ajamaan vakaata ja toimivaa globaalia teollis- ja tekijänoikeusjärjestelmää. Samalla meidän on kuitenkin **suojauduttava paremmin aineettoman omaisuuden varkauksilta**, vakoilulta ja muilta teollis- ja tekijänoikeuksiin kohdistuvilta väärinkäytöksiltä, jotka ovat lähtöisin EU:n ulkopuolelta, mutta vaikuttavat Euroopan markkinoihin. Jäsenvaltioiden olisi myös kiinnitettävä erityistä huomiota teollis- ja tekijänoikeuksien tehokkaaseen suojaamiseen kriittisissä teknologioissa, jotta voidaan varmistaa sietokykymme strategisilla aloilla.

[103] Euroopan kuluttajakeskukset laativat tiedotusmateriaalia, jolla lisätään kuluttajien tietoisuutta tuoteväärennösten riskeistä. Tips and tricks to consumers ja ECC Report on counterfeiting.
[104] Turvallisuusunionistrategia, COM(2020) 605 final (s. 25).
[105] 2019 Status report on IPR infringement, Teollis- ja tekijänoikeuksien loukkausten eurooppalainen seurantakeskus, 2019.
[106] Ks. esim. G7-maiden vuonna 2019 antama julkilausuma.
[107] Report from the Commission on the protection and enforcement of intellectual property rights in third countries, SWD(2019) 452 final/2.

Tätä varten komissio toteuttaa seuraavat toimet:

Vapaakauppasopimusneuvotteluissa komissio pyrkii kunnianhimoisiin teollis- ja tekijänoikeusmääräyksiin korkealla suojatasolla, jotta EU:n yrityksille saadaan taattua tasavertaiset toimintaedellytykset ja talouskasvua saadaan vauhditettua. Komissio pyrkii vahvasti myös siihen, että olemassa olevien vapaakauppasopimusten teollis- ja tekijänoikeusmääräyksiä noudatetaan kaikilta osin. Tässä käytetään myös riidanratkaisumenettelyjä ja soveltuvin osin kauppasopimusten noudattamista koskevaa asetusta, kunhan sen muutokset on saatu voimaan.

Komissio käy uudistusten aikaansaamiseksi tiivistä **vuoropuhelua immateriaalioikeuksista** tärkeimpien kauppakumppanien ja muiden ensisijaisten maiden kanssa. Näitä ovat esimerkiksi Yhdysvallat, Kiina, Etelä-Korea, Thaimaa, Turkki ja Brasilia. Lisäksi se laajentaa edelleen teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä teknisen yhteistyön ohjelmiaan Kiinassa, Kaakkois-Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa.

Samalla kun komissio jatkaa tasapuolisten toimintaedellytysten edistämistä maailmanlaajuisesti, se lisää panostuksiaan EU:n yritysten suojelemiseksi epäreiluilta käytännöiltä. Tässä se käyttää apuna **väärennösten ja piratismin seurantalistaa**[108], jolla raportoidaan markkinapaikoista ja palveluntarjoajista, joiden epäillään osallistuvan väärennöksiin ja piratismiin tai helpottavan tällaista toimintaa tai hyötyvän siitä. Samoin käytetään komission yksiköiden päivittyvää raporttia (ns. **Third Country Report**[109]), jossa tarkastellaan kolmansia maita, joissa teollis- ja tekijänoikeuksien suojan taso (verkossa ja fyysisessä kaupassa) aiheuttaa eniten huolta. Sekä seurantalistaa että raporttia päivitetään säännöllisesti, ja todettujen puutteiden korjaamiseksi toteutettavia toimia seurataan tarkasti.

Lisäksi komissio kehotti maaliskuussa 2020 julkaisemissaan ulkomaisia suoria sijoituksia ja Euroopan strategisten varojen suojelua koskevissa ohjeissa EU:n jäsenvaltioita hyödyntämään täysimääräisesti **ulkomaisten suorien sijoitusten seurantamekanismejaan** ja niitä jäsenvaltioita, joilla ei tällä hetkellä ole seurantamekanismia, perustamaan täysimittaisen seurantamekanismin, jotta voidaan puuttua niihin ulkomaisten suorien sijoitusten turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen liittyviin näkökohtiin, jotka saattavat liittyä kriittiseen aineettomaan omaisuuteen Euroopan unionissa[110].

Komissio katsoo myös, että kaikkien EU:n ulkopuolisten maiden ja niiden yritysten on noudatettava sääntöjä, myös niiden tehdessä yhteistyötä eurooppalaisten tutkimusorganisaatioiden kanssa. Tätä varten laaditaan **uudet reunaehdot EU:n ulkopuolisten maiden yhteisöjen kanssa tehtävälle kansainväliselle tutkimusyhteistyölle**. Niillä varmistetaan oikeudenmukainen ja vääristämätön globaali innovaatioekosysteemi, joka perustuu tasavertaisiin toimintaedellytyksiin ja vastavuoroisuuteen samalla kun säilytetään korkeat eettiset ja tieteen integriteettiä koskevat normit. Tätä varten komissio laatii ohjeistusta liittyen EU:n korkeakouluihin ja korkea-asteen oppilaitoksiin kohdistuvaan ulkomaiseen häirintään. Tarkoituksena on lisätä tietoisuutta aineettoman omaisuuden varkauksien mahdollisuudesta. Samalla asian tiimoilta tehdään yhteistyötä kansainvälisellä tasolla (2021).

Ulkopolitiikan saralla komissio on yhdessä EU:n ulkoasiain korkean edustajan ja jäsenvaltioiden kanssa valmis turvautumaan käytettävissä oleviin rajoitustoimiin

[108] SWD(2018) 492.
[109] SWD(2019) 452.
[110] Komission tiedonanto ”Ulkomaisia suoria sijoituksia, pääomien vapaata liikkuvuutta kolmansista maista ja Euroopan strategisten varojen suojelua ennen asetuksen (EU) 2019/452 (ulkomaisten suorien sijoitusten seurantaa koskeva asetus) soveltamista koskevat ohjeet jäsenvaltioille”, (2020/C 99 I/01). Esimerkkinä voidaan mainita hengityssuojainten tai tulevien rokotteiden valmistustekniikat.

eurooppalaisen huippuluokan aineettoman omaisuuden hankintaan tähtäävän ja yksityisten tahojen tai valtioiden tukeman **kybervakoilun** torjumiseksi[111].

On äärimmäisen tärkeää, että **EU puhuu vahvalla yhteisellä äänellä kansainvälisissä yhteyksissä**, joita ovat esimerkiksi Maailman henkisen omaisuuden järjestö (WIPO), Maailman kauppajärjestö (WTO), Kasvilajikkeiden kansainvälinen suojeluliitto (UPOV), Maailman terveysjärjestö (WHO) ja Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD). Komissio aikoo yhdessä jäsenvaltioiden ja muiden sidosryhmien kanssa määritellä ja puolustaa teollis- ja tekijänoikeuksien suojan globaaleja normeja ja parhaita ratkaisuja uusiin haasteisiin, kuten tarpeeseen varmistaa hoitojen, rokotteiden ja diagnostiikan tasapuolinen saatavuus Covid-19:n torjunnassa. WIPOssa käytävä keskustelu tekoälyn vaikutuksista teollis- ja tekijänoikeuksiin tarjoaa sekin Euroopalle ainutlaatuisen tilaisuuden käyttää vaikutusvaltaa tilanteessa, jossa sääntöjä vielä laaditaan, millä voi olla pitkäaikainen vaikutus meneillään olevaan maailmantalouden digitalisaatiokehitykseen.

Tuotemerkkien arvon suojelemiseksi komissio tulee harkitsemaan **EU:n liittymistä Singaporen tavaramerkkioikeudelliseen sopimukseen**. Komissio tulee tekemään kansainvälisten kumppanien kanssa yhteistyötä maantieteellisten merkintöjen suojaamiseksi WIPOn monenvälisen Lissabonin rekisterin kautta. Se myös tehostaa osallistumistaan globaaleihin internetin hallintoon liittyviin foorumeihin, jotta kansainvälinen verkkotunnusjärjestelmä saadaan täysin kunnioittamaan teollis- ja tekijänoikeuksia, myös maantieteellisiä merkintöjä, ja varmistaa, että teollis- ja tekijänoikeuksien suoja otetaan myös asianmukaisesti huomioon verkkotunnusten nimiavaruuden hallintaa ja verkkotunnuksen rekisteröintitietojen (WHOIS-tietojen) saatavuutta koskevissa politiikoissa. **Tekijänoikeuksien** alalla komissio jatkaa aktiivista osallistumistaan WIPOn neuvotteluihin, joissa tavoitteena on päästä yhteisymmärrykseen uudesta **radio- ja televisiolähetysyhtiöiden** kansainvälistä suojaa koskevasta sopimuksesta. Se pyrkii myös varmistamaan, että EU ratifioi **WIPOn Pekingin sopimuksen** (jonka EU allekirjoitti vuonna 2013). Sopimus antaa kansainvälistä suojaa audiovisuaaliesityksille.

Komissio on jatkossakin EU:n ulkopuolella toimivien eurooppalaisten yritysten tukena. Kiinassa, Kaakkois-Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa jo toimivien pk-yrityksille suunnattujen **teollis- ja tekijänoikeusneuvontaa antavien palvelupisteiden**[112] lisäksi sellainen tullaan perustamaan myös Intiassa toimivien eurooppalaisten yritysten avuksi (vuoden 2021 alkupuoli).

Komissio tulee tarjoamaan entistä enemmän laadukasta teknistä apua kehitysmaille, jotta ne kykenevät mahdollisimman hyvin hyödyntämän aineetonta pääomaa talouskasvunsa tukena. Esimerkiksi Afrikan teollis- ja tekijänoikeuksia koskevassa toimintasuunnitelmassa komissio edistää aineettoman omaisuuden parempaa synnyttämistä, suojaamista ja hallinnointia (maantieteelliset merkinnät mukaan luettuina[113]) Afrikan mantereella[114].

7. YHTEISTYÖ JÄSENVALTIOIDEN JA SIDOSRYHMIEN KANSSA

Komissio toivoo Euroopan parlamentilta ja neuvostolta sekä kaikilta sidosryhmiltä tukea tälle toimintasuunnitelmalle ja sen eri toimenpiteiden toteutukselle.

Se myös kehottaa jäsenvaltioita **kehittämään omia teollis- ja tekijänoikeusperiaatteitaan ja -strategioitaan** tässä toimintasuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden suuntaisesti sekä

[111] Neuvoston päätös (YUTP) 2020/1127.
[112] International IP SME Helpdesk.
[113] Maantieteellisten merkintöjen maanosastrategia Afrikalle 2018–2023.
[114] Afrikan ja EU:n kumppanuus.

suojaamaan ja valvomaan immateriaalioikeuksia entistä paremmin niiden omissa talouden elpymiseen tähtäävissä pyrkimyksissään.

Komissio aikoo myös edistää kaikkien toimijoiden vuoropuhelua, erityisesti keskeisimmissä teollisissa ekosysteemeissä, jotta teollis- ja tekijänoikeuspolitiikka saadaan paremmin linjaan EU:n teollisuuden muuttuvien toimintaympäristöjen ja tarpeiden kanssa. Tätä peräänkuulutetaan myös komission strategisessa ennakointiraportissa[115] ja sen toimenpidelistauksessa. Tätä varten komissio järjestää teollisuuspolitiikkaa koskevissa tapahtumissa ja yhteistyömuodoissa säännöllisesti keskusteluja aineettomaan omaisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

[115] Vuoden 2020 strateginen ennakointiraportti.

LISÄYS I

TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUSINTENSIIVISTEN TOIMIALOJEN OSUUS TEOLLISTEN EKOSYSTEEMIEN TYÖPAIKOISTA

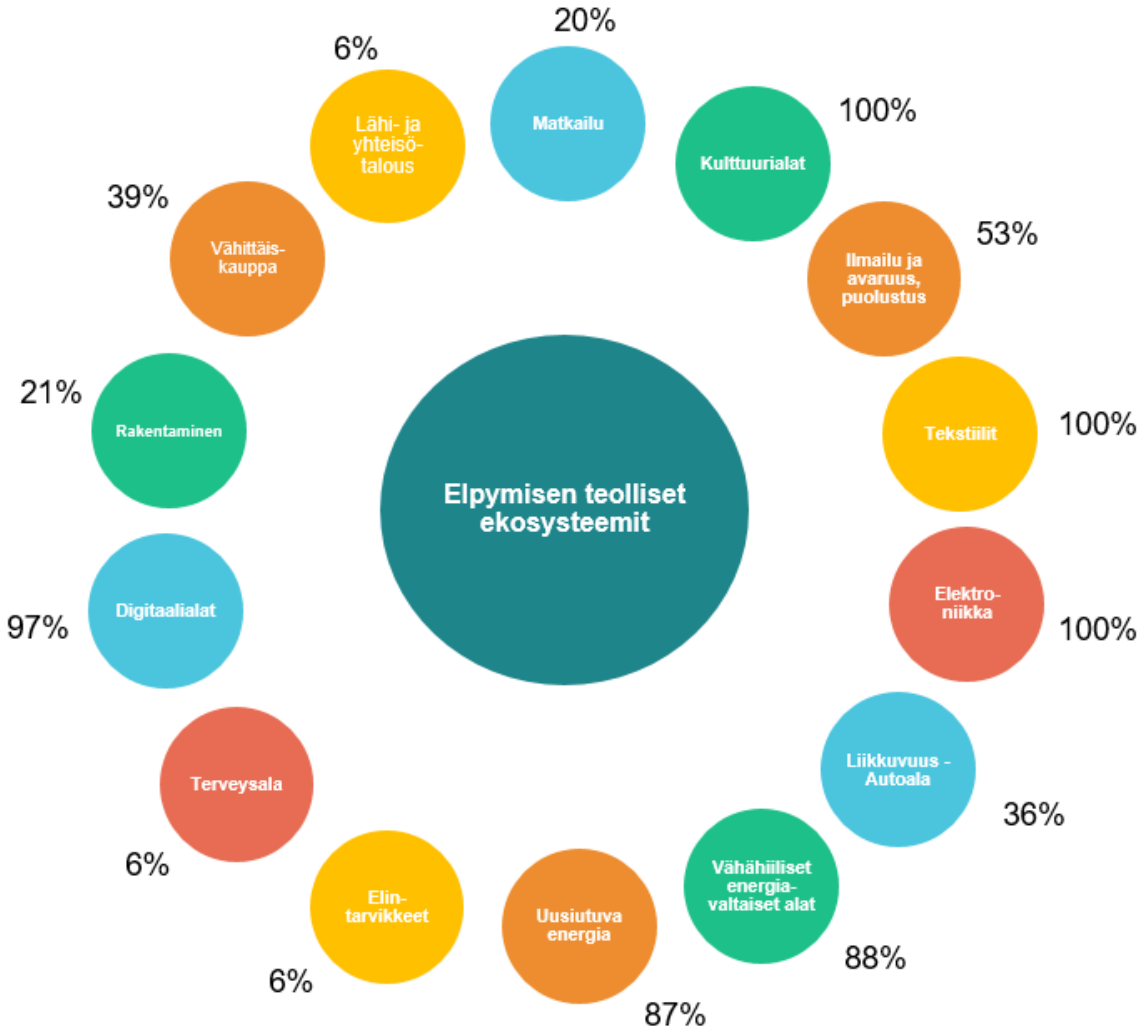

Lähde: Kerättyyn dataan perustuvat EUIPOn ja komission laskelmat: ”IPR-intensive industries and economic performance in the European Union”, EPO & EUIPO 2019.

Kaavio kuvaa teollis- ja tekijänoikeusintensiivisten toimialojen osuutta kunkin teollisen ekosysteemin työpaikoista. Tämä selittää esimerkiksi sen, miksi teollis- ja tekijänoikeuksien vaikutus näyttää yllättävän pieneltä ”Terveysala”-ekosysteemissä. Lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden valmistukseen liittyvät hyvin teollis- ja tekijänoikeusintensiiviset alat edustavat vain 6 prosenttia työpaikoista, kun taas muut alat, kuten sairaalat ja terveydenhuollon muut yksiköt, eivät ole teollis- ja tekijänoikeusintensiivisiä.

Kaavio kuvaa teollis- ja tekijänoikeuksia omistavien yritysten osuutta EU:n työpaikoista. Näin ollen se kuvaa vain osaa teollis- ja tekijänoikeuksien vaikutuksesta talouteen. Se ei kuvasta teollis- ja tekijänoikeuksien laajempaa vaikutusta sellaisiin yrityksiin, joilla ei itsellään välttämättä ole teollis- tai tekijänoikeuksia, mutta jotka käyttävät teollis- tai tekijänoikeuksin suojattuja tuotantopanoksia omien tuotteidensa ja palvelujensa tuotannossa (esimerkiksi franchise-yritykset, teknologiaa lisenssillä hyödyntävät, alihankkijat, kulttuurialan tuotteita toiminnassaan hyödyntävät matkailu-, majoitus-, ravitsemis- ja elämystoimialat ja muut vähittäisalat).